

11. Мораторій на перевірки можуть скасувати через отруєння дітей на Харківщині. URL: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1666140-moratoriy-na-perevirki-mozhut-skasuvati-cherez-otruyennya-ditey-na-kharkivschini>.

12. Кринична І. П., Хожило І. І., Костенко В. О. Удосконалення державного управління у сфері поводження з твердими побутовим відходами // Аспекти публічного управління: наук. журн. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017. Т. 5, № 5/6. С. 35–43.

13. Лось І. П., Павленко Т. А. Ограничение облучения техногенно усиленными источниками природного происхождения // Довкілля та здоров'я. 2003. № 1 (24). С. 49–54.

14. Павленко Т. О. Дози опромінення населення, зумовлені техногенно підсиленими джерелами природного походження // Довкілля та здоров'я. 2008. № 2 (45). С. 36–38.

15. Павленко Т. А., Лось І. П. Существующие дозы облучения населения Украины // Ядерна та радіаційна безпека. 2009. № 1. С. 18–22.

16. Проблемы пролонгированного облучения населения в промышленных регионах Украины / И. П. Лось, Ю. Н. Сорока, В. Ю. Корнев и др. // Гігієна населених місць: зб. наук. пр. 2004. № 43. С. 303–307.

17. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). Державні гігієнічні нормативи. ДГН 6.6.1.-6.5.001-98. Київ, 1998. 135 с.

18. Історія створення радіоактивного могиляника під Кропивницьким. URL: <https://gre4ka.info/statti/37646-istoriia-stvorennia-radioaktyvnoho-mohylyuka-pid-kropyvnytskym-foto>.

19. UNSCEAR 2000. Effects of Radiation on the Environment: Report to the General Assembly with Scientific Annex /United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation. New York: UN, 2000. 842 p.

Надійшла до редколегії 05.09.2017 р.

УДК 35.076:352

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ОКРЕМИХ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Серенок А. О.,

к. держ. упр., доц.,

доцент кафедри інформаційних технологій і систем управління,

Харківський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України,

м. Харків

Розглянуто основні європейські нормативно-правові акти, що регулюють сферу розвитку електронного урядування. Проаналізовано досвід окремих країн Європейського Союзу щодо публічного управління розвитком електронного урядування.

Ключові слова: інформаційне суспільство, електронний уряд, електронне урядування, публічне управління.

Serenok A. O.,

PhD in Public Administration, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Information Technology & Management Systems,

KRI NAPA, Kharkiv

PUBLIC ADMINISTRATION OF E-GOVERNANCE DEVELOPMENT IN SELECTED COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION

In the article have been analyzed the European legislations on a development of the Information Society and the experience of public administration on a development of the e-governance of the EU countries.

Key words: information society, e-government, e-governance, public administration.

Процес стрімкого упровадження електронного урядування (далі – е-урядування) в країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) обґрунтовується тим, що в умовах розвитку глобального інформаційного суспільства виконання державою її конституційних обов'язків, надання послуг громадянам супроводжується розширенням використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Найбільш ефективним засобом взаємодії держави і суспільства в мережі Інтернет сьогодні є е-урядування, використання якого забезпечує продуктивну взаємодію всіх гілок влади як між собою, так і з суспільством та значно спрощує процедури отримання послуг.

Останнім часом у провідних країнах світу реалізуються національні програми адаптації публічного управління до умов інформаційного суспільства, що передбачають упровадження е-урядування як нової форми взаємодії влади і суспільства. У контексті євроінтеграційних прагнень України особливого значення набувають запровадження європейських норм і стандартів реалізації державної інформаційної політики, використання зарубіжного досвіду упровадження е-урядування. Зазначені процеси об'єднує орієнтованість їх на розбудову нової організації суспільно-політичної діяльності, зокрема системи публічного управління, за допомогою широкого застосування новітніх ІКТ.

Зважаючи на підписання Україною Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом [5], основні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні до 2020 р. мають бути гармонізовані з орієнтирами розвитку, визначеними ініціативою “Цифровий порядок денний для Європи” [6] в рамках європейської стратегії економічного розвитку “Європа 2020: стратегія розумного, сталого і всеосяжного зростання” [7]. Крім того, розвиток е-урядування визначено одним із головних пріоритетів Європейського плану дій у сфері е-урядування на 2016–2020 рр. [8].

У цьому контексті ключовими заходами у сфері розвитку е-урядування для нашої держави є:

- імплементація профільних документів ЄС щодо е-урядування в українське законодавство;
- можливості врахування й використання Україною відповідного досвіду публічної політики розвитку е-урядування окремих європейських країн.

Теоретичні основи розвитку інформаційного суспільства проаналізовано в роботах зарубіжних вчених: Д. Белла, М. Кастельса, С. Кліфта, Й. Масуди, Е. Тоффлера, Ф. Вебстера та ін.

Різні підходи до проблематики розбудови е-урядування в Україні обґрунтовано в роботах українських дослідників: О. Баранова, І. Жилиєва, П. Клімушина, Ю. Машкарова, Н. Грицяк, О. Орлова, Г. Почепцова, А. Семенченка, В. Степанова, С. Чукут та ін.

Згідно з Рекомендацією Rec (2004) 15 Комітету міністрів Ради Європи “Про електронне урядування” [11], е-урядування включає в себе е-демократію та постачання е-публічних послуг. Опублікування інформації електронними засобами як вид діяльності віднесено до електронних послуг. У цій же Рекомендації, зокрема, наведено такі кроки розбудови е-урядування в державах-підписантах:

- переглянути політику упровадження технологій е-урядування, законодавство і практику його застосування в цій сфері;
- залучати до співпраці відповідних іноземних та національних експертів з метою творення спільної стратегії щодо напрямів упровадження й розвитку е-урядування;

– розробити стратегію е-урядування, що повністю відповідатиме принципам національної організації демократичного врядування, сприятиме позитивному розвитку демократичних процесів тощо.

У цілому, у межах ЄС можна виділити дві дуже успішних, але досить різних моделі розвитку е-урядування, а саме: континентально-європейську та англо-американську.

Континентально-європейська модель е-урядування характеризується:

– наявністю наддержавних інституцій (Європарламент, Єврокомісія, Європейський суд), рекомендації яких обов'язкові для виконання всіма країнами ЄС;

– високим ступенем інтеграції європейських країн, що проявляються в єдиному загальноєвропейському інформаційному просторі;

– жорстким законодавством, що регулює інформаційні відносини та інформаційні потоки.

Англо-американська концепція е-урядування реалізує сучасні уявлення про реформування публічного управління. В основі концепції, на прикладі уряду США, є такі три принципи: уряд повинен концентруватися на громадянах, а не бюрократії; уряд повинен орієнтуватися на результати своєї діяльності; уряд повинен базуватися на ринку, активно просуваючи інновації.

Отже, розгляньмо досвід публічного управління розвитком е-урядування на прикладі двох країн ЄС – Польщі та Великобританії, які розвивають е-урядування за різними наведеними вище моделями.

Згідно з сучасним польським законодавством, роль ІКТ в публічній адміністрації дуже важлива. Зокрема, ІКТ в органах державної влади виконують чотири завдання [4]:

– поліпшують внутрішнє функціонування державних установ (електронний документообіг, внутрішні інформаційні системи (інтранет) та ін.);

– сприяють реалізації функцій уряду, що дозволяють громадянам і підприємцям вирішувати офіційні питання через Інтернет;

– постачають для політичного сектора інформацію, що дозволяє ефективно та дієво управляти державою (Good Governance);

– сприяють забезпеченню прозорості функціонування публічної адміністрації. Це найновіша функція, яка, проте, динамічно розвивається.

Усі ці завдання та функції пов'язано з ефективною та дієвою сумісністю систем ІКТ усієї публічної адміністрації.

На рівні інституційного забезпечення розвитком інформаційного суспільства та е-урядування в Польщі займається Міністерство управління та цифризації (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, MAC), створене в 2010 р.

Національна програма інформатизації Polska Cyfrowa [10] має на меті: забезпечити широкий доступ до високошвидкісного Інтернету; підвищити ефективність і зручність електронних державних послуг; стимулювати зростання рівня комп'ютерної грамотності серед населення; збільшити обсяг послуг ІКТ та підняти їхню якість. Тут існують такі пріоритети:

– підвищення доступності інформації для суспільства;

– побудова електронного уряду;

– створення служб і додатків, що використовують державні електронні послуги та інформацію в державному секторі;

– підтримка громадських ініціатив для активації цифрової грамотності та електронної інтеграції.

Зокрема, на проведення програми Polska Cyfrowa в період 2014–2020 рр. ЄС виділив 8 млрд злотих. Разом із національним внеском загальна сума складає більше 10 млрд злотих для оцифрування країни [3].

Програму Polska Cyfrowa поділено на три пріоритетних напрями, що відповідають найбільш важливим напрямам інформатизації. У кожному з трьох аспектів встановлено конкретні цілі й запропоновано дії для реалізації проекту.

Програма Polska Cyfrowa загалом дуже тісно пересікається з Цифровим порядком денним ЄС. Разом з цим документ, безумовно, орієнтовано на постановку та виконання суто національних завдань.

Цілі цієї політики узгоджено з основними проектними документами країни, а саме:

1. Цифровий порядок денний для Європи.
2. Стратегія розвитку інформаційного суспільства.
3. Стратегія національної безпеки.
4. Середньострокова стратегія національного розвитку.
5. Стратегія “Європа 2020”.
6. Ефективна стратегія державного розвитку.

Крім цього, в Польщі діяв Акт (закон) про комп’ютеризацію операцій суб’єктів, залучених до виконання державних замовлень (2005 р.). Цей закон наділяв громадян і підприємців правом звертатися до державних органів влади в електронній формі. Тобто електронне звернення громадян до органів влади офіційно було закріплено на рівні закону. Кожен орган влади, аж до найменшої територіальної одиниці (гміни), повинен мати е-скриньку на єдиній платформі послуг публічної адміністрації (ePUAP). А згідно з новим Законом з інтегрованої інформатизації держави (2014 р.), метою держави є не просто інформатизація, а надання послуг [4].

Слід звернути увагу на використання в Польщі єдиної електронної платформи послуг публічної адміністрації – ePUAP. Як і в Україні, у Польщі було створено та діють багато різних державних електронних реєстрів. Але головне, що в Польщі їх об’єднує єдина електронна платформа послуг публічної адміністрації – ePUAP. Усі ці реєстри сумісні між собою та інтероперабельні, тобто взаємодіють один з одним.

Згідно з польськими національними стандартами взаємодії, що засновані на Європейських стандартах взаємодії (EIF 3.0), сумісність досягається через:

- уніфікацію;
- взаємозамінність;
- сумісність.

Взаємодія, згідно з EIF 3.0, – це відповідь на потребу:

- співпраці між державними установами, мета якої – надання державних послуг;
- обміну інформацією між установами з метою виконання правових вимог чи політичних зобов’язань;
- обміну інформацією та її повторного використання публічними адміністраціями з метою збільшення адміністративної продуктивності та обмеження бюрократії з користю для громадян і підприємств.

За результатами комплексного оцінювання розвитку е-урядування United Nations E-Government Survey 2016. E-Government In Support Of Sustainable Development [12] від Організації Об’єднаних Націй, Великобританія у 2016 р. посіла 1-ше місце серед 193 країн, що брали участь в оцінюванні. Тобто Великобританія є світовим лідером розвитку е-урядування в 2016 р.

Формально Великобританія ще залишається членом ЄС (до виконання рішення референдуму “BREXIT 2015”). І оскільки Великобританія тривалий час була членом ЄС, то й розбудова інформаційного суспільства та е-урядування відбувалася згідно із загальноєвропейським законодавством. Звичайно ж, була певна британська специфіка.

Розбудову інфраструктури електронного уряду Великобританії було започатковано в 2000 р. з прийняттям відповідного стандарту eGIF (e-government Interoperability Framework). Нині вона успішно триває в рамках виконання завдань GDS (Government Digital Strategy) [9] – цифрової державної стратегії. Ця стратегія визначає те, як уряд стане цифровим “за замовчуванням”. Бути цифровим “за замовчуванням” у першу чергу стосується державних послуг, що повинні: створюватися вже в цифровій формі; бути простими для розуміння і зручними для отримання; передбачати альтернативні шляхи отримання для тих, хто не має змоги отримувати їх через Інтернет [1]. Усіма процесами упровадження е-урядування у Великобританії керує спеціальний орган – Government digital services.

На неелектронні послуги уряд Великобританії витрачає 4 млрд фунтів, щорічно надаючи громадянам можливості альтернативного доступу (безпосередньо в органах влади, телефоном, поштою). Та одним із завдань Стратегії є зменшення цього показника на 1,7 млрд на рік шляхом переведення послуг в електронну форму надання та популяризації е-послуг у населення [1].

У наданні публічних послуг Великобританія пішла шляхом комплексного підходу до створення відповідного порталу www.gov.uk не лише як сервісу з надання актуальної, повної, несуперечливої й точної інформації з державних послуг, але і як системи забезпечення транзакцій за принципом єдиної точки доступу та системи підтримки міжвідомчої взаємодії щодо забезпечення надання комплексних державних послуг.

Розробники порталу www.gov.uk сформулювали нову тезу, на якій базуються сьгоднішні урядові інновації: від уряду в Інтернеті слід переходити до уряду з Інтернету.

Отже, центральний урядовий портал Великобританії www.gov.uk являє собою сукупність власних сервісів і шлюзів до інших порталів і сайтів органів державної влади та приватних організацій. Портал підтримується не просто основною сервісної групою, а функціонально розподіленими професійними групами, створеними в рамках урядових відомств. Центральний урядовий портал вирішує такі завдання: надання центральної точки доступу для громадян із метою отримання державних послуг та інформації, забезпечення доступу для інтерактивної взаємодії, підтримка партнерства для державних і приватних організацій у сфері надання інформації та послуг, організація захищеного середовища, у якому громадяни можуть виконувати транзакції з державою.

Портал е-послуг Великобританії являє собою централізований інтернет-ресурс, побудований за схемою “згори вниз”. Його метою є інтеграція інтернет-сервісів всіх органів влади для надання державних послуг в єдиному інформаційному просторі. Портал являє собою сукупність власних сервісів і шлюзів до порталів і субпорталів, а також є єдиним центром відповідальності з надання послуг для заявників.

Портал Великобританії надає загальну державну інформацію, поєднуючи разом інформацію і консультаційні послуги з різних джерел. По суті, портал являє собою єдину точку входу для громадян та бізнесу для отримання

необхідної інформації або отримання публічної послуги. На сьогодні на порталі інтегровано всі сторінки міністерств та відомств Великобританії, що надають основну частину сервісів в режимі онлайн. Також на сайті можна знайти понад 350 офіційних веб-сторінок або посилань на сторінки організацій, які ще не було інтегровано до єдиного державного порталу, як, наприклад, сайт Національного архіву. На сьогодні в електронній формі на загальнодержавному порталі www.gov.uk доступні для отримання більш ніж 650 послуг [2].

Більшість країн – членів ЄС мають великий досвід законодавчого і проектного супроводу розвитку е-урядування. “Цифровий порядок денний для Європи” являє собою загальноєвропейську галузеву стратегію, що, водночас, є інтегральною складовою загальної програми соціально-економічного розвитку “Європа 2020”. Крім того, розвиток е-урядування визначено одним із головних пріоритетів Європейського плану дій у сфері е-урядування на 2016–2020 рр.

Досвід Польщі у сфері інформатизації та побудови е-урядування, зокрема, треба уважно вивчити та, враховуючи українську специфіку, можна імплементувати в нашій країні. Особливо в частині, що стосується єдиного координаційного центру з упровадження е-урядування та інформатизації, стандартів взаємодії EIF 3.0 (уніфікація, взаємозамінність, сумісність) та можливостей єдиної електронної платформи послуг публічної адміністрації – на прикладі eUPAR.

Досвід одного зі світових лідерів е-урядування – Великобританії теж потрібно уважно вивчити та, враховуючи українську специфіку, імплементувати. На особливу увагу заслуговує як структура управління е-урядування в Великобританії, так і роль урядової структури, що займається управлінням розвитку е-урядування в країні, – GDS (Government digital services).

Список використаних джерел

1. Електронні послуги. Біла книга державної політики (проект до обговорення, версія 3.3). URL: <https://goo.gl/uQb5dS>. (Назва з екрану).
2. Електронна взаємодія. Біла книга державної політики (проект до обговорення, версія 3.3). URL: <https://goo.gl/YanmZw>. (Назва з екрану).
3. Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України. Аналіт. доп. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gnatyuk-59546.pdf>. (Назва з екрану).
4. Серенко А. О. Досвід Польщі для України у впровадженні е-уряду // Інновації. Інвестиції. Харківські ініціативи! Матеріали VI Міжнар. екон. форуму, 5 верес. 2014 р. Харків: Золоті сторінки, 2014. С. 74–75.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631. (Назва з екрану).
6. Digital agenda for Europe. URL: <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/digital-agenda-communication-en.pdf>. (Title from screen).
7. EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>. (Title from screen).
8. EU eGovernment Action Plan 2016-2020 Accelerating the digital transformation of government. URL: <http://www.kowi.de/Portaldata/2/Resources/fp/2016-EU-eGovernment-Action-Plan-2016-2020.pdf>. (Title from screen).
9. Government Digital Strategy. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/296336/Government_Digital_Strategy_-_November_2012.pdf. (Title from screen).
10. Polska Cyfrowa – PO PC / Min-wo Administracji i Cyfryzacji. URL: <https://mac.gov.pl/popcl>. (Title from screen).

11. Recommendation Rec (2004)15 of the Committee of Ministers on electronic governance. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805db3b2. (Title from screen).

12. United Nations E-Government Survey 2016. E-Government in support of sustainable development. URL: <http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf>. (Title from screen).

Надійшла до редколегії 05.09.2017 р.

УДК 35.351

ДОСВІД ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У НАЦІОНАЛЬНУ ПРАКТИКУ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Толпиго О. Ф.,

к. держ. упр., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування;

Толпиго Д. М.,

аспірант кафедри європейської інтеграції,

Одеський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України,

м. Одеса

Запропоновано нове вирішення актуального наукового завдання публічного управління, що полягає в дослідженні досвіду імплементації правових стандартів ЄС у діяльність органів прокуратури України та визначенні напрямів їхніх реформування й удосконалення у сфері захисту прав і свобод громадян та інтересів держави. Систематизовано стандарти ЄС у сфері прокурорської діяльності. Проведено оцінку рівня відповідності національної нормативної бази до стандартів ЄС в історичній площині. Визначено позитивні тенденції реформи. Проаналізовано наукові доробки із зазначених питань. Окреслено напрями подальших наукових досліджень.

Ключові слова: прокуратура, реформа прокуратури, метод стандартизації, європейський правовий стандарт, європейські стандарти прокурорської діяльності, імплементація.

Tolpygo O. F.,

PhD in Public Administration,

Associate Professor at the Department of Public Administration and Local Self-Government;

Tolpygo D. M.,

Postgraduate Student at the Department of European Integration,

ORI NAPA, Odesa

THE EXPERIENCE OF IMPLEMENTING THE EUROPEAN STANDARDS INTO THE NATIONAL PRACTICE OF THE PROSECUTOR'S OFFICES REFORMING

The paper proposes a new solution of the urgent scientific task in public administration, which is in studying the experience of EU legal standards' implementation into the activity of the prosecutor's offices of Ukraine. It also reveals the trends in reforming these offices and in improving the sphere of human rights and freedoms protection, and the interests of the state. The EU standards in the sphere of the prosecutorial activities are systematized. The assessment of the level of compliance of the national regulatory framework with the EU standards in the historical area was made. The positive tendencies of the reform were determined. Scientific researches of these issues have been analysed. Directions for further research have been determined.

Key words: Prosecutor's office, Prosecutor's offices reforming, method of standardization, European legal standard, European standards of prosecuting activity, implementation.

© Толпиго О. Ф., Толпиго Д. М., 2017